

Збірник наукових праць Уманського НУС. 2016. № 89. Ч.1 : Агрономія. С. 103–113.

3. Господаренко Г.М., Машинник О.О. Вплив тривалого застосування добрив на вміст рухомих форм мікроелементів у ґрунті. *Вісник ХНАУ. 2011. № 2. С. 92–96.*

4. Подобед О.Ю. Вплив тривалого застосування добрив на вміст мікроелементів у ґрунтах Північного Степу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.04. Харків. ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії». Харків, 2016. 23 с.

Войтович Надія

канд. с.-г. наук, доцент, доцент кафедри екології

Панас Наталія

канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри екології

Ментух Оксана

старший викладач кафедри екології

Львівський національний аграрний університет

Дубляни, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН КИСЛИХ ҐРУНТІВ ДЕЯКИХ РАЙОНІВ ЛЬВІВЩИНИ

Важливою умовою агроекологічної оцінки ґрунтів вважають реакцію ґрунтового розчину ($\text{pH}_{\text{H}_2\text{O}}$ та pH_{KCl}) і гідролітичну кислотність ($\text{H}_\text{г}$) [1].

Дані агрохімічної паспортизації земель свідчать, що площі кислих ґрунтів значно поширені в різних ґрунтово-кліматичних зонах України і в останні роки збільшуються, причому площі ґрунтів з різним ступенем кислотності займають 20% від усієї площі і продовжують збільшуватися за рахунок ґрунтів із нейтральним і близьким до нейтрального середовищем [2, 3].

Реакція ґрунту відіграє важливу роль у розвитку рослин і ґрунтових мікроорганізмів, впливає на швидкість і напрямок перебігу у ньому хімічних і біохімічних процесів [4, 5].

Кислотність (pH сольове) визначали згідно ДСТУ ISO 10390-2001 Якість ґрунту. Визначення pH [6]. Гідролітичну кислотність – згідно ГОСТ 26212-91 Почвы. Определение гидrolитической кислотности по методу Каппена в модификации ЦИНАО [7].

Львівською філією ДУ «Держґрунтохорона» у 2014 році проведена суцільна агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення в Дрогобицькому, Жовківському та Золочівському районах, яка проводиться кожних 5 років [8].

Загалом Львівська область має 1 млн 31 тис. сільськогосподарських угідь, зокрема 722 тис. га ріллі (600 тис. га в обробітку). З тих гектарів, що є в обробітку, 35% – кислі, середньо кислі та дуже кислі ґрунти [9].

Згідно отриманих даних ґрунти обстежених районів різноманітні за ступенем кислотності – від сильнокислих до нейтральних. Із обстежених 83,305 тис га орних земель площа кислих ґрунтів складає 23,207 тис га або 27,9 %. З дуже сильнокислою реакцією ґрунтового розчину виявлено 0,256 тис га (0,3 %), сильнокислою – 4,303 тис га (5,2 %), середньокислою – 7,947 тис га (9,5 %), слабокислою – 10,701 тис га (12,8 %).

Близьку до нейтральної реакцію ґрунтового розчину мають ґрунти на площі 9,654 тис га (11,6 %), нейтральну – на площі 50,448 тис га (60,6 %). Найбільшу площу кислих ґрунтів орних земель встановлено в Дрогобицькому районі, а саме 50,0 % від обстеженої, а найменшу – у Золочівському – 21,7 %. У Жовківському районі кислою реакцією ґрунтового розчину характеризуються ґрунти на площі 8,774 тис га, що становить 24,1 % від обстеженої [6]. У таблиці 1 проведено порівняльний аналіз ґрунтів, які зустрічаються у всіх трьох районах.

Таблиця 1. Площа кислих ґрунтів (обстежених районів)

№ з/п	Тип ґрунту	Дрогобицький р-н		Золочівський р-н		Жовківський р-н	
		Площа, тис га	pH _{сол.}	Площа, тис га	pH _{сол.}	Площа, тис га	pH _{сол.}
1	Дерново-підзолисті	10,854	5,5	0,16	7,2	9,60	5,8
2	Підзолисто-дернові	0,172	5,1	0,26	7,1	2,24	6,2
3	Чорноземно-лучні та лучні	0,399	6,3	0,79	7,0	5,65	6,6
4	Торфово-болотні та торфовища	0,173	4,5	0,34	7,4	0,20	7,0
5	Намиті	0,084	5,4	0,09	5,9	0,44	6,2
6	Дернові	3,184	5,9	2,09	7,2	8,94	6,5

Середньозважений показник рН сольового обстежених орних земель на території трьох районів становить 6,2.

На обстежених орних землях Дрогобицького району найбільшу площу мають ґрунти з нейтральною реакцією ґрунтового розчину – 4,712 тис га або 31,3 %. На площі 2,807 тис га (18,7 %) встановлено близьку до нейтральної реакцію ґрунтового розчину. Площа кислих ґрунтів складає 7,518 тис га (50,0 %), в тому числі: 0,072 тис га (0,5 %) – з дуже сильнокислою, 2,011 тис га (13,4 %) – з сильнокислою, 2,474 тис га (16,5 %) – з середньокислою та 2,960 тис га (19,7 %) – з слабокислою реакцією ґрунтового розчину. Середньозважений показник рН сольового по району становить 5,6.

У Жовківському районі площа нейтральних ґрунтів складає 22,455 тис га (61,8 %), близьких до нейтральних – 5,105 тис га (14,1 %). Площа ґрунтів з кислою реакцією ґрунтового розчину становить 8,774 тис га (24,1 %), зокрема: з дуже сильнокислою – 0,146 тис га (0,4 %), з сильнокислою – 1,265 тис га (3,5 %), з середньокислою – 2,074 тис га (5,7 %), з слабокислою – 5,289 тис га (14,6 %). Середньозважений показник рН сольового по району становить 6,2.

Орні землі Золочівського району також різноманітні за ступенем кислотності – від дуже сильнокислих до нейтральних. Площа кислих ґрунтів складає 6,915 тис га (21,7 %), в тому числі: 0,037 тис га (0,1 %) – дуже сильнокислі, 1,027 тис га (3,2 %) – сильнокислі, 3,399 тис га (10,6 %) – середньокислі та 2,452 тис га (7,7 %) – слабокислі. На площі 1,742 тис га (5,5 %) встановлено близьку до нейтральної і 23,277 тис га (72,9 %) – нейтральну реакцію ґрунтового розчину. Середньозважений показник рН сольового по району становить 6,6.

В результаті проведених досліджень встановлено продовжується процес підкислення ґрунтів. Порівняно до попереднього туру обстеження, за 5 років площа кислих ґрунтів збільшилася у Жовківському районі на 0,7 %, Золочівському на 1,6 %. В Дрогобицькому районі площі кислих ґрунтів зменшилися на 15,7 %. Але Дрогобицький район це – гірський район і там дуже багато кислих ґрунтів. Обстежена площа в 10 турі на 9,9 тис га (або 40 %) менша, ніж в 9 турі. Очевидно, за 5 років площі дуже кислих ґрунтів перестали оброблятися і не потрапили в чергове обстеження (рис. 1).

Як свідчать отримані дані, із обстежених 83,305 тис га орних земель площа кислих ґрунтів складає 23,207 тис га або 27,9 %. З дуже сильнокислою реакцією ґрунтового розчину виявлено 0,256 тис га (0,3 %), сильнокислою – 4,303 тис га (5,2 %),

середньокислою – 7,947 тис га (9,5 %), слабокислою– 10,701 тис га (12,8 %). Близьку до нейтральної реакцію ґрунтового розчину мають ґрунти на площі 9,654 тис га (11,6 %), нейтральну – на площі 50,448 тис га (60,6 %). Середньозважений показник рН сольового обстежених орних земель на території трьох районів становить 6,2.

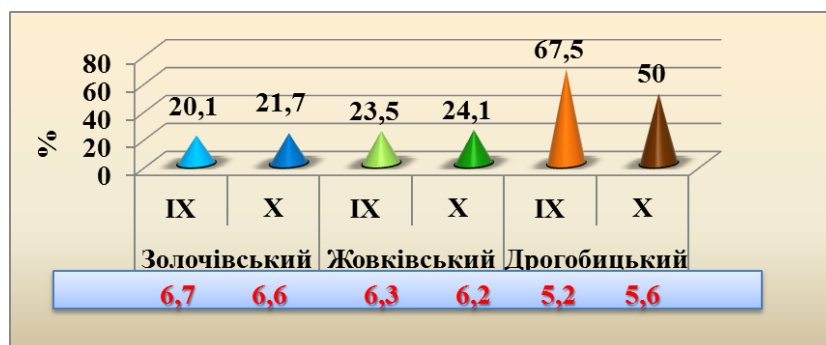

Рис. 1. Порівняльна оцінка кислотності ґрунтів

Отже, зростаюча кількість кислих ґрунтів на сьогодні є однією з найважливіших проблем у землеробстві нашої держави, адже ці процеси з кожним роком набувають все масштабнішого характеру і потребують негайного вирішення.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Г. О. Ґрунти західних областей УРСР. Львів–Дубляни : Вільна Україна, 1970. Ч. 1. 184 с.
2. Греков В. А., Мельник А.И. Кислотность и известкование пахотных почв Украины. *Плодородие*. 2011. № 1. С. 4-6.
3. Національна доповідь про стан родючості ґрунтів України. Київ : ТОВ «ВИК-ПРИНТ», 2010. 111 с.
4. ГОСТ 26212-91 Почвы. Определение гидролитической кислотности по методу Каппена в модификации ЦИНАО.
5. Панас Р.М. Екологія ґрунтів : навчальний посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 481 с.
6. ДСТУ ISO 10390-2001 Якість ґрунту. Визначення рН.
7. Довідник з агрохімічного та агроекологічного стану ґрунтів України. Київ : Урожай, 1994. 332 с.
8. Звітпро виконання проектно-технологічнихта науково-дослідних робіт у 2014 році. Оброшино. 2014. 184 с.
9. Матеріали головного управління Держкомзему у Львівській області за 2014 рік.

